

"Proletarec" je
delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

Official Organ Jugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

GLASILO
PROSVETNE
MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1400.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office
at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 11. JULIJA (JULY 11), 1934.

Published weekly at
2629 W. 26th St.

LETO — VOL. XXIX.

LJUT BOJ KAPITALIZMA ZOPER DELAVSKE UNIJE

LASTNIKI BOGASTEV SO ZDAJ EDINI, KI IMAJO RES KORIST OD ROOSEVELTOVE ADMINISTRACIJE

Delavci so v stavkah brez vladne zaslombe kljub oblubi, da bo protektirala "pozabljenega človeka". — Brutalni upadi milice proti delavcem

PREDSEDNIK Roosevelt je prepričan, da se delavcem danes veliko boljše godi kakor pred letom. Delavci, kolikor jih je sposobnih misliti, so drugačnega mnenja. Milijone je razočaranih, ker so resno verjeli, obljubam demokratske stranke. Ne zanika, da se razmere danes precej razlikujejo od histerične panike marca 1933. Capitalisti sami so bili tedaj v prav rešnih skrbih; bankirji — vsi od kraja — so bili pred pragom spletinega poloma svojih zavodov. Tedaj je prišel v vlado Roosevelt in z izjemnimi ukrepi podprt velike banke in posloge tudi veliko industrijo. Ljudje, ki posedujejo bogastva te dežele, so torej edini, ki so Rooseveltovi administraciji lahko popravici hvaležni.

Delavci, ki sedajo kapitalistične igre in niso zapadli in še verjamejo, da delujejo v Washingtonu le v prid ljudstvu, pa naj si prikličejo predse prizore iz stavk v tem letu.

Cemu zvezna vlada nicesar ne stori v obrambo pristaniških delavcev ob Pacifiku, ki so na stavki že mnogo tednov? Dva tisoč vojakov je bilo nosanih proti njim. Stavkarje, ki piketirajo v mejah zakona, razganjanje z bombami, krepelci in bajonetih. Oblast protektira gangsterje v prid skebetva in pobija delavce, ki so bore za pošteno unijo in človeške razmere pri delu.

V vseh večjih stavkah v tej deželi skozi prvi 12 mesecov so padle delavske žrtve. Niti v enem slučaju ni prišlo vojaštvo na pomoč delavcem. Bilo je poslano v boj edino proti stavkarjem.

Delavci, ki ne zahtevajo drugega kakor dostenje plače, da jim bo mogoče živeti kakor se za človeška bitja spodbobi, so po kapitalističnem tolmačenju zločinci. Krepelci bivajo po njihovih glavah, pljuča jim napoljujejo s smrdljivimi in strupenimi plini, tlačijo jih v policijske vozove in mučijo na policijskih postajah. Naobratno pa je zakon na strani tistih, ki ropajo delavce in njihove družine in jih tiče v sužnost.

Delavec živi v neprestani negotovosti. Če ima delo, nikoli ne ve, koliko časa ga mu bodo pustili. Ako ga nima, ga čestokrat išče zamanj mesec in mesec. Skrb mu je stalna spremljanja v obeh slučajih.

V teh nezgodnih razmerah je delavec prisiljen nekaj storiti v svojo obrambo. Začeli so trumoma pristopati v unijo, v sveti si, da jim bo vlada v slučaju kompanijskih intrig

in zlodejstev bossov priskočila na pomoč. Mar ni vrla sama predložila kongresu zakon, ki določa, da se delavci smejo organizirati in da jih ne sme nihče preganjati zaradi unije? Danes je vsakemu očvidno, da je lokalna in državna oblast odkrito na strani trušev, zvezna oblast pa ji je tajno ali pa rezervirano naklonjena.

Nedavno so imeli v Chicagu konvencijo industrijalci, združeni v Council of American Industries. Edini namen tega njihovega koncerta je borba proti unijam. Oni zahtevajo odprt delavnico. Zase hočejo pravico zdrževanja in vrla jim jo uveljavila. Delavcem jo odrška in oblast pošilja vojaštvo proti njim.

New Deal je sprejel v svoj program dolčbe, s katerimi je primoral industrialce vrake posamezne stroke v združenje za svoje koriste. Delavcem pa isti zakon milostno dovoljuje, da se smejo organizirati v unijah.

Kapitalizmu je profit edina svetost. V počlepku za čimvečjimi dobički so trustjani pripravljeni izkorisčati kogarkoli do skrajnosti.

V svoji maniji grabežstva ne zapopadajo, da so priveli deželo na kant in milijone ljudstva v bedo. Delavci skušajo mizerno stanje omiliti s pomočjo stavk. Vrla, ako bi bila res ljudska, jim bi moral pomagati. Toda 'e obljubuje, pomaga pa tistim, ki so povzročili krizo.

Kapitalisti korumpirajo javno mnenje s svojim ogromnim bizniškim časopisom. Demoralizirajo unije z agenti provokatorji. V unijah podpirajo raketirje in preganjajo poslene voditelje. Prizadevajo si utrditi kompanijske "unije", katere zalagajo z denarjem in jim dajejo razne "ugodnosti". Glavni organizator kompanijske unije je tovarnah jeklarskega trusta ima \$40,000 na leto plače in "stroške". Med stroški so vključene podkupnine, podkupovanje časopisov in spletne stroški, ki jih družbu nočijo javno označiti.

Ameriškemu delavstvu se torej ne godi boljše, ampak slabše ko kdaj prej pred to krizo. New deal mu razmer ne bo dosti izboljšal. Nemogoče je vrli služiti dvema razredoma hkrati. Ko delavstvo to resno spozna, se bo trumoma odvrnilo od demokratske stranke in od kapitalističnih politikov spletne ter se organiziralo za preuredbo družbe na podlagi socialističnega programa Rooseveltov "New deal" pa ni socializem.

Z DELAVSKEGA SVETA

Boj proti stavkarjem v San Franciscu. — napetost v južnem Illinoisu. — Nove in poravnane stavke. — Še ena "bratovščina" železničarjev

V San Francisco so koncem prošlega tedna navozili policiji in milici toliko strojnih pušk, kakor da preti mestu sovražna armada z invazijo. V resnicu je vse to oboroževanje naperjeno proti stavkujočim pristaniškim delavcem. Dva tisoč mož državne milice straži "privatno svojino", protektirske skibe in razgajanja pikete. Nekaj stavkarjev je bilo ubitih in veliko ranjenih. Stavkarjem se se zadnji teden pridružili tudi vozniki (teamsters).

A. P. poroča, da so dne 7. julija štirje maskirani moški razstrellili prezačevalne ventile premogovnika Capitol blizu Springfielda, Ill., last Peabody Coal Co., katera obratuje svoje rove na podlagi pogodbe z U. M. W. 360 premogarjev je bilo na delu v času tega napada na ventilacijo. Vsem je bilo sporočeno, da naj gredo nemudoma z dela. Kompanijski uradniki zatrjujejo, da so ta din izvršili pristaši Progresivne rudarske unije.

V tovarni za traktorje v Peoriji so bili 7. julija štirje stavkarji ranjeni. V stavki je prizadetih 750 delavcev.

Med kompanijami, ki lažajo avtotaksi v Clevelandu in med stavkujočimi šoferji je prišlo dne 7. julija do premirja. Stavka je trajala v času delavcev v železniških delavnicah organiziranih v nji. Ameriški delavski federacijski se je moral — hočeš nočes — diskreditirati ne samo v očeh prebivalstva Nemčije, ampak po vsem svetu. Ko so ga privedli do te točke, je padel v njihovo odvisnost popolnoma.

Mnogi, ki so razvoj razmer v Nemčiji napačno motrili, so domnevali, da je bilo Hitlerjevo sekanje stavk 1. in 2. julija preokret "nacijske revolucije" na levo. Naobratno je res.

Med umorjenimi fašističnimi vodji, katerih se je Hitler iznebil na gangsterski način v svojem "čiščenju" nacijskega gibljanja, je Georg Strasser, ki je vedel veliko več, kot pa je bilo Hitlerju ljubo, o podpori nemških kapitalistov Hitlerju, bodisi v času ko se je Hitler boril za prevzem vlade, kot tudi pozneje. Strasser je bil kljub svojim zaslugam za Hitlerja in njegov režim umorjen brez priznanja in brez obravnavne.

Kapetan Ernst Roehm je bil organizator Hitlerjeve armeje rjavosravnjakov, član njegovega kabinta in Hitlerjeve desne roke v nazijski "revoluciji". Vsa Nemčija ga je morala slaviti. Toda Hitler je postal v napotje in na njegov ukaz je bil Roehm, "junak tretjega rajha", dne 1. julija ubit. Isto tako krvolok Heines, o katerem gre glas, da točno ve, kdo je začkal državnozborsko palačo v Berlinu. Dotični požar je služil Hitlerju za pretrevo, da je proglašil diktaturo, razpustil politične stranke in začel polniti koncentracijske tabore. Hitler je bil pred nekaj tedni na posetu pri Mussoliniu, in il duce ga je baje "podučil", da naj v svojo varnost spravi s poti nekaj svojih najožjih drugov. Heines je bil mučilec "rdečkarjev", morilec in terorist. Kljub zvestemu službovanju se je na Hitlerjev ukaz tudi njegova glava zakotnila po pesku.

Najbolj je svet prenenetila vest o umoru bivšega kanclerja generala von Schleicherja in njegove žene. Schleicher je bil glavni organizator nemške državne armade, kakršna je Nemčiji dovoljena po vojni. Bil je vsa leta močan faktor v notranji in tudi v vnanji politiki. Dasi po prepričanju monarhist, je bil nasprotnik diktature Hitlerjevega kova.

Med ubitimi, ki so padli na povelo Hitlerja in njegovih zaupnikov, je najmanj 200 vodilnih nacija. Doletela jih je enaka usoda, kakršno so določili ob svojem prihodu v vlado socialistom, židom in komunistom.

Za vso sedanjo krvavo igro v Nemčiji stoje velekapitalisti, v prvi vrsti baron Gustav Krupp von Bohlen in Fritz Thyssen.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

PO KOTALJENJU GLAV V NACIJSKI NEMČIJI

Teroriziranje in pobijanje nezadovoljnežev
v lastnih vrstah. — Hitlerizem v škripicah

Kapitalisti pritiskajo na nacijski režim

V NEMČIJI se je zakotilo v dnevi od 1. do 3. julija "po pesku" okrog 500 glav. Točno število ubitih v "drugim nemški revolucion" ne bo skoroda nikoli dognano.

Hitlerjev režim nerad govori o tem "poglavlju 'prošlosti", drugi viri pa so brez točnih podatkov. Iz drobcev je mogoče ugotoviti le toliko, da je v omenjenih dneh padlo pod streli rabljev več sto ljudi, med njimi nekaj prvih stebrov nazijskega režima, ki so postali Hitlerju v napotje in jih je kratkomalo odstranil na način, kakršen je udomačen med newyorškimi in čakškimi gangsterji.

Poznavalci razmer v Nemčiji so vedeli že dolgo pred 1. julijem, da so odnošaji napeti in da pride do kraha. Hitler ni izpolnil obljub in njegov režim je spravil državo v slabje razmere in po svetu v večjo nezaupnost kot je bila Nemčija kdaj prej v povojni dobi. Živiljenki standard nemškega ljudstva je v teku leta padel mnogo stopinj. Hujše šele pride. Nacijsko grmenje zoper kapitaliste je pojenjalo, medtem pa so delavske "unije" postale nič drugega kakor golo sredstvo za politične namene Hitlerja in njegovih trabontov. Takozvani "delavski" duh v Hitlerjevem gibljanju je zadušen. Industrialci so postali še bolj drzni in pritrili Hitlerju v situacijo, v kateri se je moral — hočeš nočes — diskreditirati ne samo v očeh prebivalstva Nemčije, ampak po vsem svetu. Ko so ga privedli do te točke, je padel v njihovo odvisnost popolnoma.

Mnogi, ki so razvoj razmer v Nemčiji napačno motrili, so domnevali, da je bilo Hitlerjevo sekanje stavk 1. in 2. julija preokret "nacijske revolucije" na levo. Naobratno je res.

Med umorjenimi fašističnimi vodji, katerih se je Hitler iznebil na gangsterski način v svojem "čiščenju" nacijskega gibljanja, je Georg Strasser, ki je vedel veliko več, kot pa je bilo Hitlerju ljubo, o podpori nemških kapitalistov Hitlerju, bodisi v času ko se je Hitler boril za prevzem vlade, kot tudi pozneje. Strasser je bil kljub svojim zaslugam brez priznanja in brez obravnavne.

Kapetan Ernst Roehm je bil organizator Hitlerjeve armeje rjavosravnjakov, član njegovega kabinta in Hitlerjeve desne roke v nazijski "revoluciji". Vsa Nemčija ga je morala slaviti. Toda Hitler je postal v napotje in na njegov ukaz je bil Roehm, "junak tretjega rajha", dne 1. julija ubit. Isto tako krvolok Heines, o katerem gre glas, da točno ve, kdo je začkal državnozborsko palačo v Berlinu. Dotični požar je služil Hitlerju za pretrevo, da je proglašil diktaturo, razpustil politične stranke in začel polniti koncentracijske tabore. Hitler je bil pred nekaj tedni na posetu pri Mussoliniu, in il duce ga je baje "podučil", da naj v svojo varnost spravi s poti nekaj svojih najožjih drugov. Heines je bil mučilec "rdečkarjev", morilec in terorist. Kljub zvestemu službovanju se je na Hitlerjev ukaz tudi njegova glava zakotnila po pesku.

Najbolj je svet prenenetila vest o umoru bivšega kanclerja generala von Schleicherja in njegove žene. Schleicher je bil glavni organizator nemške državne armade, kakršna je Nemčiji dovoljena po vojni. Bil je vsa leta močan faktor v notranji in tudi v vnanji politiki. Dasi po prepričanju monarhist, je bil nasprotnik diktature Hitlerjevega kova.

Med ubitimi, ki so padli na povelo Hitlerja in njegovih zaupnikov, je najmanj 200 vodilnih nacija. Doletela jih je enaka usoda, kakršno so določili ob svojem prihodu v vlado socialistom, židom in komunistom.

Za vso sedanjo krvavo igro v Nemčiji stoje velekapitalisti, v prvi vrsti baron Gustav Krupp von Bohlen in Fritz Thyssen.

(Nadaljevanje na 5. strani.)

NEWYORŠKI SOCIALISTI ZA HARMONIČNO DELO

Solomon in Thomas na čelu socialistične liste. — Konvencija proti detroitski načelni izjavi

Konvencija newyorške socialistične stranke, ki se je vrila 30. junija in 1. julija v mestu New Yorku, je bila najboljša v zgodovini socialističnega gibljanja v tej državi. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi rušila delavska stanovanja. Bila je junakinja dneva socialističnih jetnikov resnične. Alfred Sever je bil vsled "živčne oslabelosti" transferiran v opazovalnico za umobolne, istotak Helene Popper. Sever je bil prej deželnih glavar Nižje Avstrije. Njegova žena je bila ubita, ko je Dollfussova armoda s topovi

PROLETAR

List za interese delavškega ljudstva.

Izhaja vsako šredo.

Izdeja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,
Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.

NAROCNIH V ZEDINJENIH DRZAVAH ZA CELO LETO \$3.00;
ZA POLOVINO \$1.75; ZA ČETRT LETA \$1.00.
INOZEMSTVO: ZA CELO LETO \$3.50; ZA POLOVINO \$2.00.Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpoznejše do pondeljka popoldne za priobčitev
v številki letočega tedenja.

PROLETAR

Published every Wednesday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc.
Established 1906.Editor... Frank Zaitz
Business Manager... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75;
Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year
\$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAR

• 3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL. •
Telephone: Rockwell 2864.

Radikalizem pisateljev

Nihče izmed ameriških pisateljev ni storil na polju socialistične vzgoje ameriškega ljudstva več kakor Upton Sinclair.

Ta Upton Sinclair je kandidat za governerja Kalifornije na demokratski listi. Od svojega programa ni zatajil ničesar, pač pa je storil usodo zmoto zato, ker smatra, da ima priliko biti izvoljen le na listi kapitalistične stranke. In ako bo zmagal, obljubuje, da bo odpravil "bedo v Kaliforniji". Izvajal bo nekak socialni program svojega kova; ki bo napravil iz te države ob Pacificu najidealnejši kraj na svetu — za proletariat.

Norman Thomas pravi, da je napravil Sinclair s to kandidaturo še večjo zmoto kakor med vojno, ko je podpiral Wilsona. Thomas je socialist. Sinclair je bil socialist. In tega bivšega socialistu podpirajo kandidaturi na demokratskem tiketu nekateri — komunisti, ki so se leta 1932 izrekli proti Thomasu in za komunista — Fosterja! Med temi sta pisatelje Theodore Dreiser, kateremu je bila socialistična stranka premalo revolucionarna, in W. E. Woodward. Ni čudno, če je med delavci tako malo zaupanja v razsodnost intelektualcev te sorte, kadar se spuščajo na politično polje, in to tudi pojasni, čemu raje sledi takozvanim "reakcionarnim" voditeljem v unijah, ker so vsaj zvesti svojim nazorom in ne skacejo semterja.

En način, kako se iznebiti brezposelnih?

Mussolini, Hitler in predsednik Roosevelt se vsak po svoje trudijo odpravili brezposelost in ob enem ohraniti kapitalizem. Ameriški cinični kritik in politični "freelancer" H. L. Mencken pravi, da brezposelost ne bo odpravljena vse dotlej, dokler se ne izroči v pokončanje rabljem množice takih, ki sploh niso sposobni za delo: telešne slabice, nadalje one, ki jim delo smrdi, ostarele, zabitke, ki niti živ opirirajo "karole" niso sposobni — na kratko, vso proletarsko človeško naravljko naj se pomori kakor stenice, pa bo bolje na svetu. To je sicer povedal na lep literaren način, ampak jedru pomeni, da naj se "nesposobne" uniči.

Mencken ne pretira, ko pravi, da je na svetu nič koliko človeških podrijet, ki sploh niso porabne za delo. Toda kdo jih je uničil? Tu se Menckenovo znanje neha. V politiki je podpiral večinoma demokrate. Socialističev nikoli.

Oportunitizem fašizma

Vso brezvestnost in bbeznačelnost fašizma, čigar edini način je, da ž vsem sredstvi uniči delavsko gibanje, svobošči in demokracijo, dokazuje naslednja izjava Mussolinija: "Mi si dovoljujemo ta luksus, da smo aristokrati in demokrati, konservativci in nazadnjaki, reakcionarji in revolucionarji, da se držimo zakonov ali da jih kršimo, kakor nam pač kažejo razmere časa, kraja, okolice, z eno besedo, zgodovino, v kateri smo prisiljeni živeti in delati."

Prenaglijen "izhod"

"Dollfussov režim v Avstriji je na nit," se glasi telegrafično poročilo Davida Darraghha iz Rima čakaški Tribunj, datirano 22. junija. Prebivalstvo Avstrije, dasi posebno na deželi verno katoliško, se zgraja nad hlačevanjem "krščanske" vlade aristokraciji in drugim izkorisitevalem, v katerih imi Dollfussov režim glavno oporo. In ker je socialistično gibanje stroš v krvi, se ljudstvo nagiba za rešitev k — Hitlerjevemu nazismu! Isti poročevalci trdi, da je avstrijskim krvnikom že žal, ker so se v svoji slepoti zaleteli s kaponi pred delavsko stanovanja na Dunaju, kajti s tem so stili edino šlo v Avstriji, ki je bila sposobna ustaviti nazijsko poplavo.

Kaj se je zgodilo z Rooseveltovim pozabljjenim človekom, katerega je pred dvema letoma navdal s tolitino nado?

FASIZEM V NEMČIJI V "ZADNJEM STADIJU"

Tako pa je bila v agendi samo načelna izjava, kakor jo je predlagala večina newyorške strankine organizacije. Misli, da je bila ta neobjava izvršena na nameroma. Gorden pravi, da ima vsak merodajec konvenčni odbor pravico upoštevati sugestije, oznake in predloge, ki jih sprejme strankin urad pred konvencijo, ali pa lahko vse skupaj zavrne in predlaga nekaj čisto drugačega. Smatra, da dotedeni odbor, ki je predložil načelno izjavo kakršna je, ni nesesar zakrivljen.

Godina pravi, da se mu ne zdi umeštvo, da bi naša eksekutiva zavzela v vprašanju načelne izjave kako določeno stališče. Člani se bodo o spornih točkah poučili iz debate v listih, naši iz Proletarca in drugih socialističnih časopisov, v kolikor jih čitajo. Zato predlaga, da eksekutiva JSZ ne sprejme nikake izjave, oziroma stališča v tem vprašanju. J. Rak meni, da bi to ne bilo taktno, kajti nekaj je treba zastopati. J. Owen pravi, da je on ponavadi zmeraj z manjšino, v tem slučaju pa se pridružuje večini strankine konvencije, ker se mu zdi sprejeta načelna izjava vredna podpiranja. Čital je, da je in ne vidi v nji nič takega, kar bi socialist ne mogel podpisati ali kar bi bilo treba spreminjati. — Vider izjava, da je načelna izjava, kot je predložena, neprevidno sestavljen.

Opozorja na zgodovino unije I. W. W., ki je enako pretila v svojih načelnih izjavah, končno pa je postala vsled persekcij v mnogih agentov prokuratorjev v svojih vrstah čisto brez moči in vpliva. Ako bi bil Dollfuss v Avstriji povedal eno leto naprej, kaj nameščava v socialisti, mar se ne bi bili na opasnost dobro pripravili? Cemu naj mi pripovedujemo vladni, kaj je naš načrt in kaj bomo napravili v takem in takem slučaju? Kar se tiče iskrenosti, smatra da so iskreni tudi tisti socialisti, ki nasprotujejo sprejetju te načelne izjave. Gorden ugotavlja, da će bo eksekutiva JSZ sprejela izjavo proti deklaraciji, bosta dve izjavi, kajti on je za sprejetje načelne deklaracije kakršna je in jo je pripravljen zagovarjati. Novi čas in spremembe razmerje po svetu, posebno z ozirom na fašizem, zahteva, da se izrecemo za bolj draščino taktiko. F. Zaitz izjava, da se izjavo kakršna je lahko imenito zagovarja in prav tako lahko se jo zaradi protislovij v nji in enega zelo nepredvorno napisanega stavka tudi pravilno kritizira. Ako ne bi imela teh pomankljivosti, smatra, da bi med nami sploh ne bilo ugovarjanja proti nji. V dneh okolčinah je najboljše, da sprejmemmo Godinov predlog. Bernik je proti taki izjavi. Kar se tiče vojne, se samo po sebi razume, da je socialistična stranka odločno proti. Owen priznava, da ima F. Zaitz prav, ko pravi, da se o sprejeti načelni izjavi lahko efektivno argumentira za ali proti. Je pa mnenja, da je med (Nadaljevanje na 3. strani.)

Prosvetna matica. — Iz arhiva Prosvetne matice so bile poslane pesmi za deklamacije druž. št. 106 SNPJ v Imperiju. Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel 289 polletnih naročnin; dobili so jih, Nace Zlemberger 79, C. Pogorelec 106 SNPJ v Imperiju, Pa. Naročili smo tudi potrebno število knjig za razdelitev med društva Prosvetne matice. Prejeli jih bomo enkrat v jeseni.

Proletar. — Junija je Proletar prejel

E Z O L A :
R I M
 Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

"No, dobro! Nikar ne odidite brez mene. Rad bi se nekaj hodi; spremim Vas domov... Kajne da me zopet poizkuste?"

Pierre je moral prekorati dva salona, rumenega in modrega, da je naposled dospel v malo ogledalo dvorano. To je bil resnično čudež; v rokokovem slogu je bila rotunda iz medih ogledal v okvirjih iz krasnega, pozlačenega, izrezljana lesa. Zrcala so se nadaljevala celo na stropu v poševnih šipah, tako da so se slike na vse strani pomnoževale, mešale in v neskončnost odražale. Modra previndost je poskrbela, da se tukaj ni vpeljala elektrika; samo na dveh velikih lestencih so gorele rožnate sveče. Tapple in povtak pohištva so bile iz nežnodre sive, in vtisk, ki ga je človek dobil, kadar je vstopil, je bil takoj brezprimerno blag in dražesten, kakor da je prišel k dobrim Vilam, k vladaricam studentice, vedeni, vse do dna z zvezdnatimi šopki razsvetljeno palačo.

Pierre je takoj opazil monsinjora Nanija, sedečega na nizkem kanapeju. Kakor je bil prelat upal, je bil povsem sam, ker je kotilj zvabil množico v galerijo. Vladala je globoka tišina; komaj da je bilo slišati godbo, ki je pravkar v daljavi zamrla z nedolženim, tihim dihom flave.

Duhovnik je prosil odpuščanja, da je moral prelat čakati nanj.

"Ne, ne, ljubi sin," je dejal monsinjor Nani s svojo neizčrpano ljubeznivostjo, "prav dobro sem se počutil v tem zavetišču... Ko mi je postala množica preveč grozeča, sem uželjal sem."

Nišči je govoril o veličanstvih, razumeti pa je bilo, da se jim je uljudno izognil. Prišel je sploh le iz velike ljubezni do Celije — pa tudi zaradi nekega zelo kočljivega diplomatičnega namena, da ne bi bilo videti, kakor da je Vatikan prekinil vse stike z Buongiovannijevimi, s to staro, v papeževih letnikih tako slavno obiteljo. Nedvomno ni mogel Vatikan služiti za pričo tej poroki, navidezno združjujoči stari Rim z mladim italijanskim kraljestvom; kljub temu se ni hotel vedeti tako, kakor da izgublja zanimanje, zapuščajoč svoje najzvestejše služabnike.

"No, ljubi moj sin, zdaj gre za Vas," je nadaljeval prelat. "Dejal sem Vas: dasi je kongregacija indeksa izrekla, da se zavrže Vaša knjiga, bo sodba šele pojutrišnjem predložena Svetemu Očetu in podpisana. Torej je še cel dan Vaš."

Pierre si ni mogel pomagati, pa mu je z bolestno živahnostjo segel v besedo.

"Oh, monsinjor, kaj pa naj storim? Previševal sem že, toda nobene prilike nimam, nobenega sredstva, da bi se branil... Kako naj widim Njega svetost — zdaj, ko je bolan?"

"O, bolan, bolan!" je mrmljal Nani s svojim premetenim obrazom. "Njega svetosti je veliko bolje, ko sem imel danes kakor vsako sredo čast, da sem bil sprejet. Če je sveti oče nekaj utrujen in pravijo, da je bolan, tečaj pušča, da ljudje govore; to mu daje možnost, da se malo spočije in da spoznava nekatere častihlepine in nepotrpežljive ljudi v svoji okolici."

Ali Pierre je bil preveč zmeden, da bi bil mogel pazno poslušati.

"Ne, končano je, obupal sem," je nadaljeval. "Govorili ste o čudežu, ki bi bil še moč. V čudežu ne verujem. Ker sem v Rimu poražen, odpotujem in se vrnem v Pariz, kjer bom nadaljeval boj. Da, moja duša se ne more vdati, moje upanje v rešitev s pomočjo ljubezni ne more umreti. Odgovoril bom z novo knjigo; povedal bom, v kateri novi zemlji mora vzkaziti nova vera."

Nastal je molk. Nani ga je gledal s svojimi bistrimi očmi, katerih duhoviti izraz je bil svetel in oster kakor jeklo. V globoko tišino, v težki, vroči zrak male dvorane, kjer so sveče neštetokrat odsevale v ogledalih, so nadoma zadoneli glasnejši zvoki orkestra. Počasni, zibajoči glasovi valčka so se začuli, pa so zopet zamrli.

"Ljubi moj sin, jeza je vedno nekaj zlega... Ali se spominjate, kaj sem Vas obljubil takoj, ko ste prišli? Da poizkusim sam,

kar bo mogoče, če izpodlete Vaši poizkusi zaradi avidec pri Svetem očetu? Poslušajte me, ne razburjajte se," je nadaljeval, ko je opazil, da je mladi mož zopet iz sebe... Njega svetost, žal, ne dobiva vedno najmodrejših svetov. Okrog sebe ima osebe, ki v svoji vdanosti včasi niso tako razumne, kakor bi bilo želeti. To sem Vas že enkrat povedal in sem Vas svaril, da ne storite nepremisljenih korakov... Zato sem že pred tremi tedni poskrbel... izročil sem Vašo knjigo sam Svetemu očetu, da ji blagovoli posvetiti in pogled. Slutil sem, da je ne bodo pustili do njega. In sedaj sem dobil nalog, da Vam povem to: Njega svetost je bil takoj izredno milostiv, da je čital Vašo knjigo in zdaj je izrekel formalno željo, da bi Vas rad videl."

Krik radosti in hvaležnosti se je zadušil Pierru v grlu.

"Oh, monsinjor, monsinjor!"

Ali živahnog je Nani opozoril, da naj molči in se je skrajno nemirnega lica ozrl na vse strani kakor v strahu, da bi mogel kdo slišati.

"Tiko, tiko, to je tajnost! Njega svetost Vas želi povsem tajno sprejeti, ne da bi komu kaj zaupal o tem... Poslušajte me dobro: Zdaj je druga jutranja ura, kajneda? Se danes, točno ob devetih zvečer, pride v Vatikan in vprašate pri vseh vratih za gospoda Squadra. Povsod Vas bodo pustili skozi. Gori Vas pričaka gospod Squadra in Vas vpelje... Toda ne besedice o tem! Da ne zasluti živa duša kaj o tem!"

Sreča, hvaležnost Pierrova je naposled prekipela in prijel je prelata za mehke, tolste roke.

"Oh, monsinjor, kako naj Vam izrazim svojo hvaležnost? Če bi vedeli — v moji duši je bila noč in je divjal upor, odkar sem čutil, da sem igrača teh mogočnih eminenc, ki se mi posmehujejo!... Ali Vi me rušujete; zopet se zavedam zmage, ko bom naposled lahko padel pred noge Njega svetosti, očetu vse resnice in pravice. On me mora oprostiti — mene, ki ga ljubim, ki ga občudujem, ki sem preprčan, da se nisem nikdar bojeval za nič drugega kakor za njegovu politiko, za njegove rajljublje misli... Ne, ne, saj je nemogoče! On ne podpiše, on ne prekolne moje knjige!"

Nani, ki je oprostil svoje roke, se je trudil da bi ga umiril z očetovskim ravnjanjem; med tem ni izginil z njegovih ustren lahek, prezirljiv smehljaj zaradi te nepotrebne potovanosti. Posrečilo se mu je potolati duhovnika, in rotil ga je, naj odide. V daljavi je začel orkester zopet igратi. Potem, ko se mu je duhovnik še enkrat zahvalil, je dejal:

"Moj sin, spominjajte se, da je samo pokorčina nekaj velikega."

Pierre, ki je mislil zdaj le še na odhod, je načel Prado, ne da bi ga bil moral dolgo iskati, v orožni dvorani. Njiju veličanstvo sta bili pravkar slovesno zapustili ples, spremljani iz Buongiovannijevih in Saccovih. Kraljica je materinsko objela Celijo, med tem ko je kralj Attilju stisnil roko — časti, ob katerih sta obe obitelji žareli. Ali mnogo gostov je sledilo primeru vladarske dvojice in so odhajali v malih skupinah. Tudi grof, ki je bil videti čudno oslabljen, pa še togotnejši in grenkejši kakor prej, je postal nepotrpežljiv.

"Naposlед! Čakal sem na Vas. No, glejva, da prideva odtod, kajneda!... Vaš rojak, gospod Narcisse Habert, me je prosil, naj Vam povem, da ga ne iščite. Spremil je mojo prijateljico Lizbetovo do voza... Na vsak način potrebujem zraka. Razhodil se bom še malo; z Vami pojdem v ulico Giulia.

Ko sta jemala obliko iz garderober, se je moral porogljivo nasmejati in s svojim brutalnim glasom je dodal:

"Pravkar sem videl Vaše štiri dobre prijatelje vse skupaj, ko so se odpeljali... Zelo pametno je, da hodite radi peš, zakaj za Vas ne bi bilo več prostora v kočiji... Ta donna Serafina! Kakšna nesramnost, vlačiti v svojih letih tega Morana sem, da se baha s povratkom nezvestega!... Pa ona dva druga, mlada! Priznati moram, težko mi je mirno govoriti o njima, zakaj danes, ko sta tako pokazala, sta storila nenavadno držno in okrutno gnušnost."

Roke so se mu tresle.

"Srečno pot, srečno pot, mladi mož, v Napolj!" je potem zamrmral. "Da, slišal sem, ko so pravili Celijo, da odpotuje nocjo ob šestih v Napolj. No, moje dobre želje ga spremljajo. Srečno pot!"

(Dalje prihodnjič.)

KLUB ŠT. 27 J. S. Z.

in socialistični

PEVSKI ZBOR "ZARJA"

Citajte dopis v tej številki.

vabita občinstvo v : :
Clevelandu in okolici
 na piknik, ki ga priredita : : : : : ;
v nedeljo, dne 15. julija
 na Pintarjevi farmi. Tekme. Petje. Godba. Plešna in prosta zabava.

Stari Rockefeller si želi oddih

John D. Rockefeller st., ki mu je 95 let, se od prošle jeseni ne počuti več toliko dobro, da bi ga še veselilo igrat golf. Preje se je ukvarjal s tem sportom vsak dan. Zdaj

Za Gelinov predlog so bili oddani trije glasovi in za Molekov protipredlog velika večina.

Zautz znova poudarja, da bi bilo za nas bolj taktično, če bi sprejeli Godinov predlog.

Izjava za večino napiše Molek in za manjšino Garden. — Konec seje.

JOHN D. ROCKEFELLER

hoeče le počitek. V ta namen so zagradili vsa pota pri njenem domu v Floridi, da ga nihče ne nadleguje in moti pri njegovih sprehodih po vrtovih in poljih prostranega posestva.

Zdaj počiva enako zastrupen v svoji vili blizu New Yorka.

Starega J. D. Rockefellera se vedno kažejo za vzor individualista, ki se je sam s svojo energijo prikopal do imovine, ki je ena največjih v tej deželi. Njegovi oboževalci uče, da si jo je pridobil s svojo pridnostjo. Kar je pametnih, seveda ne verjamajo pravljicam.

Izčrpek zapisnika seje odborov JSZ dne 27. junija 1934.

(Nadaljevanje z 2. strani.)

socialisti se vedno precej takih, ki pretirano zagovarjajo legalnost Soc. gibanje v službi vojne ali notranje politične krize ne bo legalno, pa čeprav bi v načelni izjavni trdilo, da bo uravnavalo svojo taktniko v mehjih zakonov.

Molek izvaja, da je spor radi načelne izjave vprašanje taktnike, ne pa ciljev. V deklaraciji so kontradikcije. V eni sliki smo za mirno taktniko in za masno resistenco. Ali so tiisti, ki so za deklaracijo, iskreni in bodo tudi storili kar grozne? Smatra, da so zagovorniki deklaracije na konvenciji vodila čuvstva, ne pa razum.

Garden: To je tudi vprašanje za tak shod je bila slaba, akoravno je bil dobro oglašen v tukajnjem listu. Dokler se masa ne bo hotela zavedati in bo rajše verjela zavajalcem kot pa oznanjevateljem resnice, nam radikalne platforme ne bodo pomagale.

Seje načega kluba so dobro spravljal skupaj malo potopisa in ga, kot sem že omenil, objavil enkrat proti jeseni. Apeliram pa na čitatelje, da naj Proletarca vestno čitajo, ker je zanimiv in delavstvuja jaka potreben list.

"Kdaj bo boljše na svetu za delavce?" Tudi na to vprašanje sem velikokrat naletel.

Odgovarjal sem, da takrat, ko bo delavsko časopisje tako dobro razširjeno kakor je danes kapitalistično. Do naše osvoboditve je kajneda še dolga pot.

Izklesati si jo bomo moralni sami — z razširjanjem našega tiska in z jačanjem naše politične organizacije — socialistične stranke!

Z Joseph Omček.

Vreme, agitacija, opis o potovanju itd.

Piše Nace Ziemer.

Mnogi so me vprašali, če bom opisal vse svoji agitacijski turi, ki sem jo nedavno dovršil. Obiskal sem priljubo naselbin v Ohiu in par tudi v sosednjima državama. Zaenam se, da bom vprašali, kam bom pisal. Na vsak način v Proletarca. Ampak ne takoj, pač pa proti jeseni.

Imam gotov vzrok. Veliko mi jih je obljubilo naročiti Proletarca "v jeseni", pa bom čakal, ako bodo besedo resnično držali.

Na tej agitaciji sem uvidel, da naši ljudje v poletju ne čitajo veliko. To ni prav. Poslebno Proletarca bi moral čitati v vsaki letni sezoni.

Na potovanju sem videl in slišal marsikaj, čeprav sem napol slep in gluhi. Med drugim sem se ponovno uveril, da si delajo naši rojaki veliko škodo, ker se tako malo zanimalo za socialistične klube in Proletarca. Če bi ga čitali, bi bila naša društva, Proletar, JSZ in splet vse napredno udejstvovanje načega delavstva veliko na boljšem, kakor je zdaj, ko se za delavsko aktivnosti briga le mala skupina zavednih proletarcev.

Dolžan sem izreči zahvalo takoj, zato z njem ne bom čakal jeseni. Iskreno sem hvaležen vsem, ki so mi na kakršenkoli način pomagali pri mojem agitacijskem delu. Tisti, ki so mi storili uslužbo z avto, so veliko pripomogli, da je nam šlo delo hitro izpad rok. In naravno, da sem bil vesel tudi gostoljubnost ob teh organizacijah pod vodstvom priravljajočega odbora. Za odbor, John Krebel.

Volitve delegata za zbor JSZ. — Shod in drugo

Springfield, Ill. — Gl. urad illinoiske socialistične stranke je zdaj v našem mestu. Članji eksekutivne so imeli tu prošli mesec sejo in zvečer se je vršil shod. Govorniki so bili trije, med njimi Donald J. Lethbridge iz Chicaga. Povedali so nam mnogo poučnega. Udeležba za tak shod je bila slaba, akoravno je bil dobro oglašen v tukajnjem listu. Dokler se masa ne bo hotela zavedati in bo rajše verjela zavajalcem kot pa oznanjevateljem resnice, nam radikalne platforme ne bodo pomagale.

Seje načega kluba so dobro spravljal skupaj malo potopisa in ga, kot sem že omenil, objavil enkrat proti jeseni. Apeliram pa na čitatelje, da naj Proletarca vestno čitajo, ker je zanimiv in delavstvuja jaka potreben list.

"Kdaj bo boljše na svetu za delavce?" Tudi na to vprašanje sem velikokrat naletel.

Odgovarjal sem, da takrat, ko bo delavsko časopisje tako dobro razširjeno kakor je danes kapitalistično. Do naše osvoboditve je kajneda še dolga pot.

Izklesati si jo bomo moralni sami — z razširjanjem našega tiska in z jačanjem naše politične organizacije — socialistične stranke!

Z Joseph Omček.

Dohodki in izdatki v zvezi s shodom 24. maja

Chicago, Ill. — Prošli petek večer je imel odbor Thomas Vega-Winterjevega shoda dne 24. maja, končno sejo v svrhu zaključenja računov.

Vstopnic pri blagajni je bilo prodanih za \$63.75; člani in članice kluba št. 1 so jih prodali za \$33.50, češki in delavščki drugi socialistični klubi na zapadni strani pa za \$28.25. Kolektiv v pomoč socialistom v Avstriji je znašala \$92.83. Drugi dohodki shoda znašajo \$3.29, skupaj

DVE STALIŠČI O NAČELNI IZJAVI S. S.

Na prošli seji odborov JSZ z dne 27. junija sta prišla iz razprave o novi načelni izjavi socialistične stranke, ki je bila sprejeta na konvenciji v Detroitu in bo zdaj dana članstvu na splošno glašovanje, dva predloga. Prvi je določal, da si eksekutiva z ozirom na pripomočanje članstvu, kako naj glasuje ne odredi uradno nikakega stališča. Posamezni naj bi o načelni izjavi razpravljali v Proletarju in članstvo bi si na podlagi argumentov za in proti ustvarilo svojo sodbo. Drugi predlog je bil za formuliranje stališča eksekutive, oziroma njene večine in istotako manjšine. Ta predlog je bil sprejet. Potek razprave na omenjeni seji je razviden iz izčrpana iz zapisnika, ki je objavljen v tej izdaji Proletarja. Sledete sta izjavi večine in manjšine:

PRIPOROČILO VEČINE EKSEKUTIVE JSZ z ozirom na novo načelno izjavo soc. stranke

Eksekutiva Jugoslovanske socialistične zveze v Ameriki je na svoji seji dne 27. junija 1934 vzela v pretres novo načelno izjavo ameriške socialistične stranke, ki je bila sprejeta na zadnji strankini konvenciji v Detroitu in potem predložena članstvu stranke, da jo odobri ali zavrže s splošnim glasovanjem.

Eksekutiva se soglasno strinja z večim delom te načelne izjave, večina eksekutive se pa ne more strinjati z nekatimeri stavki proti koncu in na koncu načelne izjave; večina eksekutive JSZ smatra, da je ta del izjave nesmiseln, neresen, nepraktičen in protisloven.

Nesmiseln je zaradi tega, ker se tam govorovi o "masni resistenci" v primeru vojne. Vsi dobro vemo, da ameriška socialistična stranka, žal, še ne kontroliira širših mas ameriškega delavstva, vsled česar bi bil uspeh apela za masno resistenco zelo dvomljiv in vsekakor bi bil fiasco. Večina eksekutive JSZ smatra, da je to bombastično izjavljanje provokatorsko in lahko povzroči veliko škode socialističnemu gibanju v Združenih državah.

Dalje se tam govori, da bo socialistična stranka "dala vso podporo onim, ki bodo za časa vojne preganjani zaradi protivojnih činov". To pomeni, da bo stranka podpirala moralno in materialno tudi take (sabotažnike, špione itd.), ki bodo ugnali razne zločine na svojo pest. Tudi to je zelo nesmiseln, neresen in nepraktično za socialistično stranko.

V izjavi se končno poudarja vera v politično demokracijo, v isti sapi se pa to bojevno sredstvo zametava kot "sleparja" (bogus democracy), kar se nam zdi protislovno in faktično to je. Sploh je vse to izjavljanje, kaj vse bo stranka storila v slučaju vojne ali v tem in onem slučaju, preveč bombastično in nepotrebno — skratka voda na sovražnikov mlin. Stranka mora bolj delati in manj govoriti! Najprej mora organizirati delavske mase v smislu, da bodo te mase vedele kaj hočejo, nato še naj razvija nove načrte, toda le take, ki jih lahko izvede!

Iz teh razlogov večina eksekutive JSZ priporoča članstvu Jugoslovanske socialistične zveze, naj glasuje proti novi načelni izjavi ameriške socialistične stranke. Nam je žal, ker je glasovanje omejeno na celoto za ali proti in ni mogoče glasovati o posameznih odstavkih. Toda, ker je tako, je bolje, da se zavrže vsa deklaracija principov in v veljavi naj ostane star deklaracija.

Prva prireditve kluba JSZ v Bridgeville

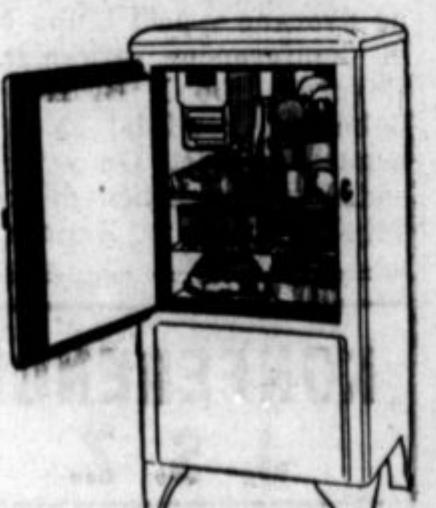
Bridgeville, Pa. — V nedeljo 29. julija priredili svoj prvi izlet ali piknik klub št. 18, na katerega vabimo vse naše rojake v tej in naselbinah Sygan, Canonsburg, Presto, Covertale, Pittsburgh, Library itd.

Piknik se bo vršil na Matt Oblakovi farmi nedaleč od Bridgevillia. Vzemite cesto št. 28, ki vozi proti Syganu in zavite iz Bridgevillia na levo od

Frank Strah, tajnik kluba.

Za manj kot 14^c na dan

lahko lastujete ta
1934 KELVINATOR

Pogled na novi
KELVINATOR
vzorca V

Shrambeni prostor 4.22 kubičnih četrtjih... Površina polje 8.55 kvadratnih četrtjih... Zmirevne v njem 3.4 funtov ledu na enkrat... Ima dosti priprav novega Kelvinatorja, ki se najdejo samo v dražjih modelih drugih izdelkov.

Ta model V Kelvinator je posebno namenjen za družine s skromnimi dohodki. Ampak ne mislite, da je to majhen refrigerotor. Je popolne velikosti in popolne jakosti. Temeljni načrt, izdelava in kakovost je ista kot v modelih z mnogo višjo ceno.

Cena tega Kelvinatorja je izredno nizka. Lahko ga lastujete za manj kakor 14 centov na dan po našem ugodnem kupnem načrtu. Poklicite ali obišcite kak Electric Shop za popolne podrobnosti.

Vprašajte glede inkognita platičnega načrta. Malo naplaciščilo, preostanek mesečno v našem računu na električno. V svetu kritika obresti in druge stroške je za nakup na obroku računa nekoliko višja cena.

COMMONWEALTH EDISON ELECTRIC SHOPS

Downtown — 72 W. Adams St. — 132 So. Dearborn St.
Telephone RANDolph 1200, Local 155

4251 W. Madison St.
2618 Milwaukee Ave.
4634 So. Ashland Ave.
3460 So. State St.
1116 So. Michigan Ave.

FEDERALNI KUPONI Z NAROCILLI

Na Power Pointu in Imperialu

"Salem", je klical sprevodnik. Le par potnikov je izstropilo. Drugi so se peljali v Pittsburgh, nekateri v Philadelphia, v New York itd.

Blizu postaja v Salemu so streliči otroci. Bilo je 3. julija zvečer. Nasproti mi prišel rojak. Nikoli se še nisva videvala. Pričakoval me je. Bil je Steve Chuck iz bližnjega Power Pointa. "In to je tvoja Mrs." sem mu dejal, ko sem mu segel v roke in nato nji. "Ne, ni; to je Mrs. Mihevc", mi jo je predstavil. Njen mož je bil na drugi strani postaje pri avtu. Nedaleč od Salema imata farmo, pa sta se oglašili v mestecu in tako smo prišli skupaj. "Vroče je in suša", je rekel Mihevc. Povabil je nas v gostilno. Pravila sta mi o Slovencih v Salemu, ki so imeli nekoč socialistični klub in da ga morda spet obnovi. Proletarje imata v Salemu sedem naročnikov. Nedavno jih je obiskal Nace Žlemburger.

"Nocoj bomo imeli sestank," je rekel Steve Chuck. "Mudi se nama." Sedla sva v avto in se odpeljala v Power Point, Mihevcova pa sta obljubila, da se naslednji dan vidi na prireditvi društva št. 358. Bilo je že pozno, ko sta dospela na cilj. Mrs. Chuck je imela večerje že na mizi. Steve pa je sporočil sosedom, da je "water melon" pripravljena. Namesto "buče" je prinesel pred hišo od nekod mal sodček piva, ki pa ga zvezcer nismo vsega izpraznili.

Piknik društva št. 358 S. N. P. J. dne 4. julija se je vršil na farmi J. Chucka. Vzelo je od njega v najem kos zemlje z drevjem, med drevema brezovoma, in si postavilo mal paviljon, ki služi za veselice pozimi in poletu ter ob enem za zborovalno dvoranu. Tik zraven je mal rov, v katerem kopljajo premog za domačo porabo.

"Obljubili smo društvu v Imperialu, Pa., da te pripeljemo tja najpozneje ob 3.", je rekel Matt Tušek, "zato bomo pričeli s sporedom." Ura je bila 1 popoldne. Udeležba je bila za razmerje v tem delu države Ohio prilična. "Škoda, ker ne moremo čakati vsaj do 2.", je pripomnil eden odbornik. Začeli smo točno ob 1. Beseda "točno" je tukaj res imela veljavno.

Spored je otvoril s kratkim nagovorom predsednik društva Jacob Bergant. Na tem pikniku sem privič slišal orkester, v katerem igrajo otroci teh družin: Tuškovi in Bergantovi. Zaigrali so neko kočnico in nato "Marseljezo". Z govorom sem bil gotov v pole. Komaj da je bilo še časa iči temu ali onemu v roke. "Imperial je oddaljen nad 30 milij," je rekel Tušek. Moral sem odditi, dasi bi se bil zelo rad osebno seznanil z rojaki, ki so prišli na ta piknik iz raznih naselbin. S Tuškom sva se ustavila par momentov še v njegovi prodajalni, ki jo je prejšnjih par dni zelo izpraznil. Ljudje so dobili reliefne ikazine, in tedaj je business eliko boljši kot ponavadi. Vrgovino je stopil mlad fant na želen, da mu Matt da nekaj galonov gasolina. "Ne utegnem," je dejal. "Tega človeka moram peljati v Pennsylvania." Fant pa se ni dal odpraviti. "Pa mi posodi 75c, da za bom kupil druge. Plačbam dobil še jutri." Ali trgovec je takih odjemalcev navajal.

Gostom sta bili na razpolago dve točilnici in obe sta bili zelo "busy". Točaji so bili večinoma postavni fantje angleško poslujočega društva Lucky Star. Njegovi člani in članice so pomagale pri raznih delih. In dela je bilo res veliko. Ko je bilo priredeb po polnoči konč, si je marsikdo utrujen odahnih, vsi pa so bili veseli uspeha. Članice, ki so imeli v oskrbi kuhičko, so razpečale vso svojo zalogu. "Gulaž je bil izborn," so rekli tisti, ki so imeli priliko, da so ga dobili. Četudi so ga veliko pripravile, je hitro pošel.

Kmalu po tretji uri se je pričel spored slavnosti 25-jenice društva Prostost. Sedeži so bili postavljeni do sredne dvorane. Okupirali so jih včinoma člani mladinskega oddelka. Drugi so stali. Spored je otvoril in ga vodil Frank Auguštin. Predstavil je ustanovitelje društva Jakob Verharja, N. Muršiča, Louis Tršnoviča in Chas. Zvonika. Orkester pod vodstvom J. Oswalda je zaigral koracično S. N. P. J. Sophie Jamnik je deklamirala Molekovo "Skoz mrak", Tillie Jamnik v angleščini pesem "To Labor", Josephine Jamnik Seliškarjev "Rudnik", in Frances Jerman "A Child Speaks". V imenu društva Lucky Star št. 716 je govoril v angleščini J. Miklavčič.

Ko me je predsednik Auguštin predstavil, sem si mislil: "Govori na kratko. Kajti dan je vroc in v dvorani še bolj. Vrh tega je tu mladinski oddelek številno zastopan, in kot znano, se člani teka oddelka ne brigajo mnogo za govor, pač pa rajše kramljam med seboj."

V dvorani je bilo kljub temu ves čas sporeda dokaj mirno.

Dne 5. julija sem v družbi sodrugov Augustina in Uleta obiskal nekaj rojakov na Moon Runu. Bil sem prvič v tej naselbini in si ogledal tudi dom, ki je posest samostojnega društva.

Zvečer smo imeli na Imperialu shod. Uro pred pričetkom shoda smo dobili nevito z nalirom. Treskanje je pokvarilo električne naprave, da je bila naselbina par ur brez razsvetljave. Udeležba je bila kljub temu prilična. Na takem shodu se da govoriti, ker pridejo ljudje res samo zato, da poslušajo, med tem ko je "žegnanje" pač "žegnanje", to se pravi, zabava v prvi vrsti. Poleg tega v Imperialu so prišli na shod spet naši starznanci iz Canonsburga (Miklec, Koklič, Trčelj, Zigman in bržone nekaj drugih) in pa z Moon Runo. Predsedoval je Frank Auguštin. Vsakdo je imel priliko izraziti svoje mnenje. Poleg pisca sta govorila krivida, če da merijo svoje ceste pravilno, in da je naša krivida, če ne najdemo pravih poti ter se vozimo dalj kot bi bilo potrebno.

O 3. popoldne je bilo pred dvorano društva "Prostost" št. 106 SNPJ že množica ljudstva. Dva policijska sta skrbela, da so prisile svoje ceste pravilno, in da je naša krivida, če ne najdemo pravih poti ter se vozimo dalj kot bi bilo potrebno.

Na Imperialu sem videl udeležence iz mnogih naselbin Cleveland sta zastopala pred sednik in tajnik federacije društev SNPJ Božič in Terčeljan. Mrs. Homec iz južnega Illinoisa, ki je v Pennsylvaniji na obisk pri materi, je prišla na to slavnost. Udeležba je bila popolna, če bi manjkalo Trčelja, Smrekarja in Jeranta Redke so priredebe, da se jih oni ne bi udeležili in bili so tudi na tej. Iz Canonsburga je bila večja skupina drugih. Zvečer je prišel tudi tajnik društva št. 138 John Troha, ki je bil popoldne na slavnosti SNPJ v Bridgeportu, O. "To pa je udeležba," je dejal Moon Run se je odzval skoraj stodostotno. Jacob Ambrozich je bil spet živahnega točka družbe kot običajno. Naselbine Ambridge, Aliquippa, Bridgeville, Sygan, Cliff Mine, Cuddy, Midway, Burgettstown Southville, Pittsburgh, Hays Bishop itd. so bile zastopane.

Gostom sta bili na razpolago dve točilnici in obe sta bili zelo "busy". Točaji so bili večinoma postavni fantje angleško poslujočega društva Lucky Star. Njegovi člani in članice so pomagale pri raznih delih. In dela je bilo res veliko.

Ko je bilo priredeb po polnoči konč, si je marsikdo utrujen odahnih, vsi pa so bili veseli uspeha. Članice, ki so imeli v oskrbi kuhičko, so razpečale vso svojo zalogu. "Gulaž je bil izborn," je dejal. "Tega človeka moram peljati v Pennsylvania." Fant pa se ni dal odpraviti. "Pa mi posodi 75c, da za bom kupil druge. Plačbam dobil še jutri." Ali trgovec je takih odjemalcev navajal.

Potne stroške govorniku sta plačali društvi iz svojih blagajn. Malo pred 10. uro zvečer sem se vsebel v Uletov avto in mladi tu rojen slovenski fant Pajk me je odpeljal na postajo v Pittsburgh. Zjutraj sem bil spet v Chicagu.

Frank Zaitz.

Zaposlitev pri javnih delih

Pri raznih javnih delih je zaposlenih v tej deželi okrog 544,000 delavcev.

ALI

je klub JSZ v vaši
naselbini ali društvo
Prosvetne matice

že izvolilo delegate za X. redni zbor JSZ in Prosvetne matice
Volitve se vrše do 31. julija!

?

Prihodnja konferenca
JSZ bo v S. N. D. na
St. Clair Ave.

Cleveland, O. — Prihodnje zborovanje zastopnikov klubov JSZ in društev Prosvetne maticice bo v nedeljo 12. avgusta 1934 v sobo kluba št. 27 v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave, v Clevelandu. O. Konferenca se prične ob 9. zjutraj.

Vsi klubki in vsa društva Prosvetne maticice naj izvijijo po enega ali več zastopnikov za konferenco.

Izmed važnejših točk dnevnega rada navajamo sledeče:

1. Prihodnji redni zbor J. S. Z.
2. Prosvetna matica.
3. Priprave za X. redni zbor JSZ.
4. Priporočila delegatom X. zobra JSZ.
5. Naša agitacija za časopis in na političnem polju.
6. Kulturne aktivnosti delavskih organizacij.
7. Volitve delegata za prihodnji zbor JSZ.

To so nekatere izmed točk, o katerih bomo razpravljali. Ker bo to zborovanje zelo važno, naj sodruži in somišljeniki poskrbe, da pride v nedeljo 12. avgusta v Slov. nar. dom čimveč zastopnikov. Tudi vse članji so dobrodošli in jih vabimo, da pridejo omenjenega dne v sobo kluba št. 27 v obilnem številu. — Louis Zorko.

Važna seja kluba št. 37

Milwaukee, Wis. — Apelat na člane in članice kluba št. 37, da se gotovo udeleže prihodnje seje, katera se vrši 12. julija ob 8. zvečer v načavnih prostorih. Na dnevnem redu bodo razne važne zadeve, med drugimi tudi volitve delegatov za bodoči zbor JSZ, ki se vrši 1.-3. sept. v Clevelandu. — Jacob Rozich.

PO KOTALJENJU GLAV V NACIJSKI NEMČIJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

sen. Ko se bo nemškemu kapitalizmu zazdelo, da je Hitler storil kar je mogel, ga bo vrgel in nadomestil z drugo vladu. Zdaj ni več tajnost, da je nemški kapitalizem podpira nacijsko gibanje od vsega začetka. Omenjena vodilna kapitalista sta se zavedala, da je glavna naloga "narodnega socializma" uničiti pokret, kateri je deloval za resnjeni socializem. Hitler je svoje glavno delo za kapitalizem dovršil. Opasne strokovne organizacije so uničene. Delavsko politično gibanje je izbrisano. Kljub milijonom nezadovoljnih delavcev je kapitalizem v Nemčiji v sedlu in jezdil brez strahu. Nacijski edini organizirana skupina — in poslednja "revolucija" v nacijskih vrstah je nov pomik v "konstruktivne" smernice kapitalističnega gospodarstva.

Hitlerjev režim je vsled terorja spet močno zasidran. "Iz dajalcev" v svojih vrstah je pomoril. Od svojih starih obljubovanj se je še bolj oddaljal in od narodnega socializma ni ostalo ničesar. Delavci v Nemčiji, srednji sloji in kmetovalci, ki se nasledili pisanim geslom blaznežev, strme. To je vse, kar si se enkrat upajo. Kajti če se pritožijo na glas, ali ako izrazijo svoje dvome o Hitlerju, ali se potrožijo zoper njegov režim, jih čaka kazan bodisi v koncentracijskem taboru, v ječi, ali pa na streliscu. Niti najmanjša zabavljica zoper vladajoče ni dovoljena v današnji Nemčiji. Za par kritičnih besed — in kazen je pet let zapora.

To stanje ne more dolgo obstati. Vera v Hitlerjevo "sajno odrešeniško poslanstvo" je razblinjena. V Nemčiji tisti, pod vulkanično plastjo delujejo radikalne struge. Socialisti se zatrdo nadejo, da je Nemčija bodočnosti edino njihova. Račune jim lahko prekrizajo komunisti, ki nadaljujejo s staro taktiko hujskanja v delavskih vrstah. Trenje misleči komunisti priporočajo Moskvi spremenitev taktike, ker je zločin žrtvovati stotisoč in milijone fašizmu ter kapitalizmu, ker v kominterni ne marajo sprave s socialisti in njihovo internacionalno.

Dogodki v Nemčiji so važno zgodovinsko poglavje sedanega časa. Njih potek priča, da je fašizem začasen pojavi, brez trajne zaslomitev v masi, brez sigurnosti za svojo bodočnost. In ob enem dokazujejo, da nemško ljudstvo silovito postreže demokracijo, ki mu je bila s silo odvzeta in jo zlajen je tako zlahka priborit nazaj.

Krvava politična drama v Nemčiji je zelo neprijetno dirnila tudi Mussolini. Padec Hitlerjevega fašizma v Nemčiji bi temeljito omajal tudi Mussolinijevga v Italiji, ki se itak vzdržuje samo s terorjem. Ko sta imela Mussolini in Hitler nedavno sestanek, sta se nedvomno med drugim vprašala, ali ima vladni sistem njuno sorte sploh kaj zanesljive bodočnosti. Ako sta stvar trezno premisli, sta morala priznati, da je njuno gibanje zdano samo na njunih osebah, torej začasno. Kaj potem?

Fašizem v Evropi je za delavstvo silno dragi zgodovinski poglavje. Ne samo, da je uničil delavstvo vse pravice, ampak brutalno začel svoje lastne organizacije, če postane preveč delavsko usmerjene.

Hitler je kljub vsemu storil delavstvu veliko uslugo. Vsled svoje nespretnosti je dokazal tudi naivnežem v delavskih vrstah, da je fašizem samo maska, pod katero se skrivajo sovražniki proletariata. Fašizem je koncentracija barbarizma v novi dobi, sovražnik civilizacije in pomik nazaj. Fašizem — Hitlerjev ali Mussolinijev — je orodje rabiljev in izkorisčevalcev. Zato je borba proti fašizmu najsvetjaša dolžnost razredno zadevnega delavstva.

Na slikah od leve na desno je Herman Goering, premier Prusije in eden glavnih pomočnikov Hitlerja. Drugi je Emil Robert Ley, "car delavsko fronte", rešekcionar in velik podpornik kapitalističnih interesov. Tretji je podkancelar Franz von Papen, ki je bil med svetovno vojno nemški čipjon v Zed. državah, potem dolgo let mogočen klerikalni politik, končno kancler Nemčije, ki je zgladil pot Hitlerju v vlado, in zdaj preganjajo vsele svoje "nepokorične" vo-

ditelje "tretjega cesarstva". V četrtem predelu slike je blazni minister "propagande in nauke" Joseph Goebbels, ki usmerja milijon 65,000,000 Nemcev po navodilih in po ukazih od zgoraj. Vsako drugo mišljeno je prepovedano in se lahko kaznuje s smrto. V petem predelu je predsednik "republike" feldmaršal Paul Hindenburg, ki je tako star, da ni niz več ne ve, kaj se dogaja v njegovi deželi, dočim ima med ljudstvom njegovo ime še vedno ma-

gnetično silo. Zadnji v vrsti je Adolf — Adolf Hitler, ki je s svojo morilno orgijo v svojih lastnih vrstah porinil bodalo v hrbot svojemu lastnemu gibanju. Nemčija se je jasno dokaz vrednosti demokracije. Njeno ljudstvo se je oprijalo s vrednostmi hitlerizma in danes žanje sadove svoje luhkovornosti. Ljudstvo — tisto ljudstvo, ki ustvarja budi in industriji ali na poljih, je najbolj prizadeto. Preobrat v Nemčiji v doglednem času — kakrije že — je neizogiven.

Društvo št. 17. SNPJ
vabi na piknik

Piney Fork, O. — V nedeljo 29. julija priredi piknik društva 17. SNPJ. Vršil se bo na I. Jerebovi farmi v Noll. O. Društvo vabi članstvo SNPJ ter vse drugo naše občinstvo, da poseti to prireditve.

Društvo bo ob enem praznovalo 30-letnico SNPJ. — Plešalcem bodo igrale Bergantove hčere iz Power Pointa. Torej fin orkester. Na svidenje 29. julija! — Nace Ziemerberger.

OTO BAUER:

VSTAJA AVSTRIJSKIH DELAVCEV NJENI VZROKI IN POSLEDICE

(Nadaljevanje).

V vsakem izmed teh štirih slučajev naj bi stopilo delavstvo v splošno stavko.

O tem sklep strankinega zborna so bile obveščene mnogice. Spočetka je vse soglašalo s "štirimi točkami". Toda im dalje je diktatura trajala, im bolj trdo so njeni odloki pritiskali delavstvo, čim bolj je delavstvo spoznavalo, da je državni aparat medtem svoja vojaška sredstva krepil in obenem skušal bojno silo delavstva streli, tem bolj so se poobratili in strankinih sekcijah nnožili glasovi nestrpnih, božajeljnih in borbenih: "Ne čajmo več! Kajti če se pritožijo na glas, ali ako izrazijo svoje dvome o Hitlerju, ali se potrožijo zoper njegov režim, jih čaka kazan bodisi v koncentracijskem taboru, v ječi, ali pa na streliscu. Niti najmanjša zabavljica zoper vladajoče ni dovoljena v današnji Nemčiji. Za par kritičnih besed — in kazen je pet let zapora.

Od meseca do meseca je potajala v stranki opozicija proti politiki strankinega načelnika močnejša: zavračala in poizkuse pogajanju z naprotiniki, bila je proti čakaju, da se uresniči katera izmed "štirih točk". Vkljub temu se je strankin načelnik še lajje ravnal po svoji taktilki. Trdno je, sklenil, započeti krajni boj le tedaj, če ga bo kako nasprotnikovo dejanje napravilo neizogibnega.

Med Hitlerjem in Mussolinijem

Avstrijsko delavstvo se ni bilo samo proti Dollfussovi in Feyevi diktaturi. Delavski boj v tej mali deželi je bila v resnici obupna borba proti vsemi večjim: proti Hitlerjevemu tretjemu carstvu in Mussolinijevi fašistovski Italiji. Pošeganje obeh fašistovskih velenj v avstrijske dogodke je bilo odločilnega pomena.

Hitler hote Avstrijo "izčišči". Z denarno zaporo je avstrijsko gospodarstvo močno oškodoval. Tirovska, Salzburgska in Koruška, ki so navezane na tujski promet, so začele gospodarsko propadati, odkar ni bilo več gostov iz Nemčije, ker mora vsak Nemec, ki se pelje v Avstrijo, plačati znesek tisoč mark. Avstrijsko nacionalno socialistično gibanje so podpirali iz Nemčije z visokimi denarnimi zneski: Vsak avstrijski nacijski, ki vrže na cesto papirnato bombo, dobi 20 šilingov; če pa ga zapro, pa dobi za vsak dan zapora 6 šilingov — torej dvakrat toliko, kolikor znaša najvišja postavka za brezposelno podporo. Tiste nacije, ki so pogebnili iz Avstrije, so v Nemčiji organizirali v "avstrijsko legijo" in

jih vojaško izvezbal. Poleti 1933 se je Dollfuss bal, da ne bi ta legija vkorakala v Avstrijo. Dollfuss je iskal varstva pri Mussoliniju. Italija ne mara Nemčije za sosedo. Zato skuša preprečiti "izčiščenje" Avstrije. Poleti se je peljal Dollfuss v Riccione in si tam zagotovil italijansko diplomatsko izpolnje v slučaju potrebe tudi vojaško pomoč proti Nemčiji.

Italija ne mara vlade nacijskev v Avstriji. Hoče pa italijansko usmerjeni fašizem.

Januarja 1933 so se odpeljale iz Italije velike množine orožja in municije ter bojna oprema za cel armadni zbor v avstrijsko municipijsko tovarno v Hirtenbergu, da bi od tam odpremili vse to na Ogrsko.

Avstrijska socialna demokracija je to ogromno pošiljko od krila.

Vesile so ostro zahtevale,

da se vrne orožje v Italijo.

Orožja pa v resnici niso nikoli poslali nazaj, nego so ga deloma shranili v avstrijskih vojaških skladilih, deloma pa razdelili med heimwehrovce.

Toda Italija tega dogodka ni pozabila. Odkar je avstrijska socialna demokracija trans-

port orožja iz Italije na Ogrsko odkrila in ga preprečila,

je bila volja Italije: Avstrijsko socialno demokracijo je treba uničiti. Avstrija mora postati fašistovska, da postane član v italijansko-ogrskih zvezi,

da bo pot za vse transportne o-

rožja z Rima v Budimpešto prosta, da se zabije italijanski

zvezni sistem kakor klin med Čehoslovaško in Jugoslavijo.

Mussolini je v Riccione obljubil Dollfussu diplomatski

večjega pomoč proti Hitlerju.

V zameno pa mu je Dollfuss obljubil, da bo uničil av-

strijsko socialno demokracijo.

Po sestanku v Recionu vla-

da na Dunaju Italija. Ko je

med vladno krizo septembra

1933 Dollfuss nekaj časa pre-

mišljeval, da bi z landbundov-

ci odstranil iz vlade tudi heim-

wehrove.

Če se je začel Dollfuss za

hrptom heimwehra pogajati z

nacijsi, so isto napravili tudi

heimwehrovci za Dollfussovim

hrptom. Oba zaveznika sta

skušala drug drugega ukantni.

Fey, ki je izvedel o pogajanjih

svojih heimwehrovskih tovari-

šev z nacijsi, je prekrižal na

Winter. Bile so po 25c.

V nedeljo 15. julija priredi

članstvo klubova št. 1 skupno

z ostalimi klubovi JSZ v Chicagu

izlet v forest preserve nad Stežinarjem.

Občinstvo vabimo, da se te-

ga izleta udeleži v čimvečjem

številu. — Odbor.

(Prevaja Talpa.)

V nedeljo 15. julija piknik članstva JSZ v Chicagu

Chicago, Ill. — V nedeljo 15. julija popoldne bo izlet članstva JSZ v forest preserve nad Stežinarjem. Kdor ne pride z avtom, vzame lahko avtobus in izstopi pri Red Gate Stop.

Imeli bomo tudi truck, ki odpelje izpred Udovičeve hiše na S. Ridgeway Ave, ob 9. dop.

Drugi truck odpelje izpred stanovanja John Rakha na 1806 W. 23rd St. ob 1. popoldne in ob 1:30 izpred dvorane SNPJ.

Občinstvo vabimo, da se te- ga izleta udeleži v čimvečjem številu. — Odbor.

Piknik J. P. S.

Chicago, Ill. — Člani in prijatelji Jug. Prosv. Savez bo- do imeli piknik v nedeljo 15. julija v Edgars Grove, Forest Preserve, na 114. cesti in Avenue D, med So. Chicago in Whitingom, Ind. Izlet se prične ob 10. dop. Na plesišču bo igrал tamburaški zbor "Zvonimir".

Ce se je začel Dollfuss za

hrptom heimwehra pogajati z

nacijsi, so isto napravili tudi

heimwehrovci za Dollfussovim

hrptom. Oba zaveznika sta

"Workers' Democracy"

By Norman Thomas

By letters and by word of mouth I am asked to distinguish my conception of workers' democracy, on the one hand from capitalist democracy, and on the other hand from the dictatorship of the proletariat or of the revolutionary classes. One writer thinks that no adjective ought to be put in front of democracy. To speak of workers' democracy or capitalist democracy is, he thinks, to speak of "hot ice cream". It's either democracy or it isn't democracy. Well, let's see. Capitalist democracy in its origin confined suffrage to men with property qualifications. Even today through poll taxes and other devices millions of Americans, white as well as colored, are disfranchised. Capitalist democracy was always a house divided against itself, democratic or partially democratic in the way it made political decisions but autocratic in industry. Capitalist democracy is based on a gross economic inequality, and history has proved a million times over that in the long run those who own the world will rule it. Hence we have our injunctions, our Sacco-Vanzetti and Mooney and Billings cases, our distortion of news, our coercion of workers.

To all this workers' democracy is opposed. It knows that true democracy must be industrial and economic, that it can only flourish in a society where production is for use and where collectively workers with hand and brain in farm and town own the great natural resources and tools which they need. In practice

in a critical or revolutionary period workers' democracy will not and should not permit power to remain in the hands of counter-revolutionary groups. It will not allow a civil service to be honeycombed by its opponents who will sabotage it as they in Germany. It will not if it has the strength allow a Juan March, as in Spain, to use his fortune for a counter-revolutionary party. Does that mean that workers' democracy is just another way of saying dictatorship of the proletariat? Logically many of us Socialists back in 1919 and 1920 were inclined to make an argument to this effect. Today my strong feeling is that as opposed to dictatorship we need to uphold the ideals of democracy. Mussolini and Hitler have made the name contemptible. No adjective will save it. Any dictatorship of the proletariat inevitably will be regarded as equivalent to the Russian party dictatorship. That dictatorship has done in the main a great job. I should think that given Russian conditions, some dictatorship was inevitable, but it is not all good. It has led to the establishment of a bureaucracy which may almost take the place of a ruling class. The struggle against the wrong type of bureaucracy is not yet won. That true and moving book, "Escape from the Soviets," by Tatiana Tchernavina (Dutton) shows what stupid brutality and tyranny a dictatorial bureaucracy may practice. It is no answer to this sort of thing to say that it is only a small minority who suffers. Moreover, the Russian

We have the "right to life, liberty and the pursuit of happiness" but the right is a phantom of the brain till we can transform it into bread, jobs, homes and security for the workers.

The New Leader.

Jay Franklin writes in his "Young Men Go Political": "Read Marx, then throw him out the window". Such a verdict is hard to make if Marx is read well. —He's too big to dispense with thru the window; yet if it can be done, time passes fast when he hauntingly comes up the backstairs way and counsels "What did I tell you? You can dispute me, you may anathematize me, but try to contradict me."

The Socialist Party of Ohio has nominated for its Gubernatorial candidate John Sommerbarthe. He is the state convenor of the Continental Congress of Farmers and Workers and has done splendid service in this position. Incidentally, he is a practicing minister. This for once should end the religion against Socialism noise. With him we have a strong ticket. Now it's our bounden duty to get enough petitions filled with signatures so that our party can be placed on the ballot. The old

Socialists will not be grateful for a plan which will enable workers to produce profits for an owning group. What they want, and in the end the only thing that will solve the problems which Capitalism has created, is the social ownership and democratic management of industry. Nothing else will suffice for free-minded men and women. Any plan to use the government as a counterbalance to keep the tottering private profit system from falling is merely a new racket to perpetuate human slavery and parasitism.

—Reading Labor Advocate.

Johnstown's Doings

A correction is hereby made that the mass meeting scheduled to take place at the Franklin Hall has been changed to the Moxham Slovene Hall, due to repairs of the hall at Franklin, which has been said. As has been announced in the Slovene columns, the meeting will be held Monday, July 16 at 7:30 P. M. Speakers will be Donald J. Lotrich, and Frank Zaitz. We urge both young and old to participate in this affair.

Our meeting date has also been changed to the 22nd of July, since our SNP Celebration falls on our regular meeting date. This time we will meet at the Moxham Slovene Hall at 2 P. M. It is important that you all attend as election of delegates to the JSF convention will be in order.

Comrade Jugg's article last week on the New Declaration of Principles was very good. I agree with her! We are yet too small to consider such tactics. Can't we have our old declaration as it is? It's purely Socialist. The New Leader carries very interesting arguments pro and con. Let us defeat the new Declaration!

According to reports Comrade Rak's agitational trip to the Slovene metropolis was fruitful. We hope that more enthusiasm has been stirred up among the youth since his visit there. They must have had an interesting discussion on the youth problem held there in the form of a symposium.

Frances Langerholz, Johnstown, Pa.

Zarja and Branch Picnic Sunday, July 15.

Zarja and branch No. 27 JSF are sponsoring their annual picnic Sunday, July 15, at Pintar's farm. Music for dancing will be furnished by Frank Barbile's orchestra. There will be plenty of entertainment for both young and old. The Zarja singers will also render a few selections. A truck will leave promptly at 12:30 from the Slovene National Home on St. Clair Ave. All friends and sympathizers are invited to spend Sunday, July 15, with us at Pintar's Farm.

The next meeting of the English Section of branch No. 27 will be held on Monday, July 16, at 8 P. M. All members are urged to attend and invite their friends.

Rose Sumrada, Cleveland, O.

The Hopeless Army

There are 16 million human beings on relief rolls in the United States but they do not include all who are receiving relief. One can only guess how many still have savings not yet exhausted and how many are getting aid from relatives. There are at least twenty or thirty millions without an occupation.

As we state, the police of capitalism have about concluded that many millions of jobless will be a permanent phase of capitalism. That is one reason why they are talking of various forms of insurance and hope to place some of this waste product on small plots of land.

Down all the stretch of history no social order was ever a more miserable failure. Every phase of the wreck is an argument for Socialism. —The New Leader.

This And That From Cleveland

Timers, Louis Zorko and Frank Barbić, are on the ticket again. Anthony Piero and your correspondent are making a stand for office for the first time.

The Socialist Party here was asked to participate in the picketing of the injunctioned Cleveland File Company plant. The union, an A. F. of L. affiliate, intends to break the injunction while the company is resorting to court order to halt mass picketing. So far there has been mass picketing without any disorders.

We are working hard for our combined picnic of branch No. 27 JSF and singing society "Zarja" to be held Sunday, July 15, at Pintar's Farm. There will be dancing, races, games and plenty of refreshments for all that attend. Reserve Sunday, July 15, and spend it with your friends at our picnic.

Louis Jartz, Cleveland, Ohio.

The Socialist Party here was asked to participate in the picketing of the injunctioned Cleveland File Company plant. The union, an A. F. of L. affiliate, intends to break the injunction while the company is resorting to court order to halt mass picketing. So far there has been mass picketing without any disorders.

—The New Republic.

Prize Winner

For the best mixed metaphor of 1934, we should like to award a clove of garlic and a slightly worn super-ballon tire to a distinguished Republican orator of Westchester county, New York. "The Democrats," he said, "are snakes in the grass who are eating away the foundations of our ship of state."

—The New Republic.

Looking Backward

The time will come, if humanity survives at all, when a president of the United States reviewing a naval

parade will appear as strange and horrible as a Roman emperor watching a gladiatorial show.—J. H. H.

While we are discussing the declaration of principles which will soon be voted upon for adoption our good comrades are saying a lot of things they ordinarily wouldn't. For instance, James Oneal, in the New Leader has said much about "blessed words". He says they are meaningless. Yet, he is willing to devote whole columns to something that is meaningless. That doesn't make sense. The whole thing hinges upon the fact that some of the younger and newer comrades have coined some of these blessed words and so comrade Oneal wants to ridicule them. But he'll gain very little from that. We also have people, among them some very devoted "old guardmen" who believe there isn't anything seriously wrong with the declaration except perhaps, some awkward phrasing, yet they are going to vote against it because they want to pacify both sides. That may not be the best logic. If there isn't anything wrong with the declaration the thing to do is to adopt it. And the greater the favorable count that much more weight it will carry.

It is not too early to start pounding away at our "Tenth Convention". We hope that the comrades in Cleveland will make an impressive event out of this convention so as make the whole affair a valuable propaganda event. And our branches everywhere are urged to make it certain that delegates are elected and sent to the convention. The Jugoslav Socialist Federation is the only progressive force on the political and educational field among our people in America. Let's assert ourselves. Let's make it equal to its assignment. Sometimes, one is inclined to feel that we too could do more than we do. Our Federation needs to gain more energy, more power, more influence. Can we rejuvenate some of the dormant spirit? Unless we do, we're in for a hard existence. We must discover new young talent, new willing workers, new comrades who will sacrifice time and energy and apply themselves to the cause. The only ray of hope comes from those who go around, John Rak, Nace Ziemerberger, Chas Pogorelec. We need someone in the field all the time.

In Germany the Communists in their fight against democracy and Social Democrats helped to bring about the Hitler regime. They used "Bogus" Democracy to discredit it and today are paying the penalty. I agree with what comrade Frank Zaitz said in his Slovene article on Democracy last week "that after all, Democracy as bad as it is under the Capitalist system, is a thousand times better for the workers than fascist dictatorship".

There are few more disputed paragraphs in the Declaration which are not clear such as "Mass Resistance" and our procedure to take over the government. Comrade Jugg asked some pointed questions last week which should be answered if the Declaration is to mean anything. But as Zaitz says: "Big phrases and hot words, printed and otherwise will not build a revolutionary movement of power". So let's solve our problems from the bottom up; first get a strong mass movement organized and then talk about our power. As it is, and I mean this Declaration, it reminds me of a cart hitched before the horse.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

In last week's Proletarec comrade Zaitz cited statements about the American Legion which were made by comrade Doug Anderson and my report of conditions in which these patriots are flaying the law in southern Illinois. There is nothing wrong with my report. It is true. A similar story went out to all the press. We needn't elaborate that the Legion has become the tool of reactionary capitalists. That has been shown all too often. We could discuss whether or not Socialists should hold mem-

MILLIONAIRES

Millions of down-and-outers oppose Socialism because "it would destroy individual initiative." This class of people are also strenuously opposed to "dividing up." Presumably they do not want to see their digits to become millionaires jeopardized. It is doubtful if history records any greater mass stupidity than this.

Published figures reveal that approximately 20,000 millionaires comprising one-sixtieth of 1 per cent of the population have a total wealth of about 80 billion dollars. They are collecting interest on the earning of all the people besides foreclosing on everything the people own.

It would be well to remember that this inhuman condition grew up under Republican and Democratic rule. Millions of people have "divided up" until they have lost their all. Socialism will give to each worker the full value of his labor.

W. L. Baldwin.

LO AND US

There is a move on foot to restore some of the land stolen from the Indians by way of title deeds, and let them hold it as communal property so they can't lose it again, which has our blessing and we're for it and all that, but why Indians alone? Haven't we poor white Americans got a right to the land they stole from us in the same way?

Of course, Socialism might wreck civilization but as capitalism has done such an excellent job along this line we will not waste time arguing the question.